

Vissa frågor inför den allmänna fastighetstaxeringen år 2003, m.m. (prop. 2000/01:121)

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2000/01:121 Vissa frågor inför den allmänna fastighetstaxeringen år 2003, m.m. och de motioner som har väckts med anledning av propositionen. Propositionen gäller fastighetstaxeringen av småhus. Utskottet tillstyrker – med en mindre justering av ikraftträdandetidpunkten – regeringens förslag och avstyrker motionerna. Till den del motionerna tar upp frågor som gäller uttaget av fastighetsskatt hänvisar utskottet till att frågor om fastighetsskattens utformning bereds i Finansdepartementet. Ett kommande förslag är avsett att begränsa fastighetsskatten för hushåll med normala inkomster med verkan redan från och med den 1 januari 2001.

Utskottet tillstyrker även ett i propositionen framlagt förslag om justering i mervärdesskattelagen med anledning av att en ny ordning för fördelning av bidrag till korttidsstudier träder i kraft den 1 juli 2001.

I betänkandet föreslår utskottet också vissa justeringar i lagarna om tobaksskatt, alkoholskatt och skatt på energi.

Vid betänkandet fogas sju reservationer (m, kd och c).

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	7
Beskattning av fastigheter	7
Mervärdesskatt vid korttidsutbildning.....	11
Ändringar i vissa lagar på punktskatteområdet.....	13
Reservationer.....	14
1. Vissa frågor inför den allmänna fastighetstaxeringen 2003 (punkt 1) – m, kd	14
2. Vissa frågor inför den allmänna fastighetstaxeringen 2003 (punkt 1) – c	14
3. Standardpoäng för vissa miljöinvesteringar (punkt 2) – m.....	15
4. Standardpoäng för vissa miljöinvesteringar (punkt 2) – kd, c	15
5. Fastighetsbeskattningens allmänna utformning (punkt 3) – m	16
6. Fastighetsbeskattningens allmänna utformning (punkt 3) – kd	17
7. Mervärdesskatt vid korttidsutbildning (punkt 4) – m, kd, c.....	18
Förteckning över behandlade förslag.....	19
Propositionen.....	19
Följdmotioner	19
Regeringens lagförslag	21
Utskottets lagförslag.....	38

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Vissa frågor inför den allmänna fastighetstaxeringen 2003

Riksdagen antar regeringens i *bilaga 2* till detta betänkande återgivna förslag till

1. lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152) med den ändringen att ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen får följande lydelse: ”Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001 och tillämpas första gången vid fastighetstaxering år 2003.”, och

2. lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt med de ändringarna i fråga om ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna dels att punkt 1 får följande lydelse: ”1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.”, dels att i punkt 2 ordet ”juli” ersätts med ordet ”augusti”.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2000/01:121 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Sk33 yrkande 1 i denna del, 2000/01:Sk34 yrkande 1 i denna del och 2000/01:Sk37 yrkandena 1 i denna del och 2–6.

Reservation 1 (m, kd)

Reservation 2 (c)

2. Standardpoäng för vissa miljöinvesteringar

Riksdagen avslår motion 2000/01:Sk37 yrkande 7.

Reservation 3 (m)

Reservation 4 (kd, c)

3. Fastighetsbeskattningens allmänna utformning

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Sk33 yrkande 2, 2000/01:Sk34 yrkande 2 och 2000/01:Sk36 yrkandena 1 och 2.

Reservation 5 (m)

Reservation 6 (kd)

4. Mervärdesskatt vid korttidsutbildning

Riksdagen antar regeringens i *bilaga 2* till detta betänkande återgivna förslag till

3. lag om ändring i lagen (1999:1406) om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:121 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Sk33 yrkande 1 i denna del, 2000/01:Sk34 yrkande 1 i denna del, 2000/01:Sk35 och 2000/01:Sk37 yrkande 1 i denna del.

Reservation 7 (m, kd, c)

5. Ändringar i vissa lagar på punktskatteområdet

Riksdagen antar utskottets i *bilaga 3* till detta betänkande framlagda förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
2. lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt,
3. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Stockholm den 31 maj 2001

På skatteutskottets vägnar

Arne Kjörnsberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Arne Kjörnsberg (s), Carl Fredrik Graf (m), Lisbeth Staaf-Igelström (s), Per Rosengren (v), Helena Höij (kd), Carl Erik Hedlund (m), Per Erik Granström (s), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Ulla Wester (s), Lena Sandlin-Hedman (s), Marie Engström (v), Kenneth Lantz (kd), Rolf Kenneryd (c), Per-Olof Svensson (s) och Stefan Hagfeldt (m).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

En särskild utredare har haft i uppdrag (dir. 1997:36) att se över både förfaranderegler och de materiella reglerna för fastighetstaxering och att undersöka om de nuvarande reglerna leder fram till att taxeringsvärdena återspeglar marknadsvärdena. Utredningen, den s.k. Fastighetstaxeringsutredningen, lämnade i februari 2000 betänkandet Fastighetstaxering – precision, påverkansmöjligheter, individuella bedömningar (SOU 2000:10).

I budgetpropositionen för 2001 (prop. 2000/01:1, volym 1, s. 218) aviseras att vissa av Fastighetstaxeringsutredningens förslag borde tas upp redan inför 2003 års allmänna fastighetstaxering av småhus. Regeringen har nu återkommit till dessa frågor i den proposition som utskottet behandlar i det följande. Några andra frågor som Fastighetstaxeringsutredningen har behandlat har regeringen inte tagit upp i detta sammanhang, däribland det s.k. omräkningsförfarandet och industritaxeringen.

I detta lagstiftningsärende har regeringen även föreslagit en ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) till följd av att en ny ordning för fördelning av bidrag till korttidsstudier kommer att gälla när ett nytt studiestödssystem träder i kraft den 1 juli 2001. Andra följdändringar på skatteområdet till det nya studiestödssystemet har behandlats i skatteutskottets betänkande 2000/01:SkU24.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut och de motioner som har väckts i ärendet framgår av *bilaga 1* till betänkandet. De lagändringar som regeringen föreslår redovisas i *bilaga 2*.

Utskottet föreslår i detta sammanhang även vissa redaktionella justeringar i lagarna om tobaksskatt, alkoholskatt och skatt på energi. Utskottets lagförslag framgår av *bilaga 3*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I proposition 2000/01:121 Vissa frågor inför den allmänna fastighetstaxeringen år 2003, m.m. föreslås vissa ändringar i bestämmelserna om fastighetstaxering av småhus.

Inledningsvis föreslås en bestämmelse som innebär att om det inom ett värdeområde inte har sålts några fastigheter eller har sålts för få fastigheter för att värdenivån med säkerhet skall kunna bestämmas får ledning hämtas från försäljningar av fastigheter inom andra värdeområden, där förutsättningarna för prisbildningen kan antas vara likartade. Vidare föreslås att det även för kulturhistoriskt värdefulla byggnader m.m. skall bestämmas delvärden för byggnad och mark.

När det gäller värdefaktorn standard föreslås att indelningen i huvudområdena exteriör, energihushållning, kök, sanitet och övrig interiör samt möjligheterna att jämka standardpoängen lagregleras.

Värdefaktorn speciell belägenhet föreslås få beteckningen närhet till strand. Klassindelningen föreslås bli lagreglerad. Enligt förslaget skall det finnas minst tre och högst sju klasser. En klass skall utgöra strand, en eller flera klasser strandnära och en klass inte strand eller strandnära.

När det gäller värdefaktorn fastighetsrättsliga förhållanden föreslås att det för värderingsenheter inom grupphusområden endast skall finnas två klasser, nämligen en klass för småhus på självständiga fastigheter och en klass för övriga småhus.

För justering för säregna förhållanden föreslås dels att det införs en procentuell gräns, dels att den nuvarande beloppsgränsen sänks från 50 000 kr till 25 000 kr. Förslaget innebär att justering för säregna förhållanden skall kunna göras när värdeinverkan uppgår till tre procent av taxeringsenhetens sammanslagna riktvärde, dock minst 25 000 kr.

Vidare föreslås vissa ändringar när det gäller indelningen i specialbyggnader. Bland annat föreslås att reningsanläggningarna endast skall omfatta anläggningar vars syfte är att ta hand om avfall. När det gäller de byggnader som används för arbetsvård föreslås att de inte längre skall indelas som vårdbyggnader. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2001 och tillämpas första gången vid 2003 års fastighetstaxering.

Slutligen föreslås en justering av mervärdesskattelagens (1994:200) regler om undantag från beskattning för utbildningstjänster. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2001.

Utskottets överväganden

Beskattnings av fastigheter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i bestämmelserna om fastighetstaxering inför 2003 års allmänna fastighetstaxering av småhus och avslår de motioner som har väckts i ärendet. Utskottet förordar dock att ikraftträdandet av de nya reglerna flyttas fram till den 1 augusti 2001. När det gäller frågor om fastighetsskatt m.m. som har tagits upp i motionerna hänvisar utskottet till att regeringen bereder frågor om fastighetsbeskattnings allmänna utformning och att riksdagen senare kommer att behandla ett lagförslag om begränsning av fastighetsskatteuttaget för hushåll med normala inkomster med verkan redan från och med den 1 januari 2001.

Propositionen

I propositionen föreslås ändringar i fastighetstaxeringslagen inför 2003 års taxering av småhus.

För att värdenivån skall kunna fastställas i områden med få försäljningar föreslås en lagregel som innebär att ledning skall få hämtas från försäljningar av fastigheter inom andra värdeområden där förutsättningarna för prisbildningen kan antas vara likartade. Enligt propositionen bör en jämförelse mellan samtliga värdeområden inom ett län samt över länsgränserna regelmässigt ske för att undvika omotiverade värdenivåskillnader mellan relativt likartade värdeområden eller vid länsgränser om likartade förhållanden råder på båda sidor om gränsen.

Standardbedömningen av kök har enligt Fastighetstaxeringsutredningen inte fungerat bra, och utredningen har därför arbetat med en annan värderingsmodell. Denna bör enligt propositionen vidareutvecklas inför den kommande allmänna fastighetstaxeringen av småhus. Enligt propositionen kan tillämpningen av bedömningen av småhusets standard även förbättras om möjligheterna till jämkning används i betydligt ökad utsträckning. För att markera detta föreslås i propositionen att bestämmelser om jämkning tas in i fastighetstaxeringslagen. Även indelningen i huvudområdena exteriör, energihushållning, kök, sanitet och övrig interiör föreslås bli lagreglerad.

För att komma till rätta med tröskeeffekter vid tomtmarkens klassindelning i strand och strandnära föreslås i propositionen en ny indelning som skall omfatta minst tre och högst sju klasser: en klass för strand, en eller flera klasser för strandnära, en klass för inte strand eller strandnära.

Problem med rättvisande prisjämförelser vid värdering av småhus som ägs av bostadsrättsföreningar har föranlett ett förslag om att värdefaktorn fastighetsrättsliga förhållanden ändras så att grupphusområden indelas i endast två klasser, nämligen en klass för småhus på självständiga fastigheter och en klass för övriga småhus. Den klass som i dag finns för värderingsenheter som kan bilda självständiga fastigheter slopas.

Andra förändringar är bl.a. en ny regel för justering för säregna förhållanden, att delvärden för byggnad och mark skall fastställas även för kulturbyggnader och ändringar i fråga om indelningen i specialbyggnader.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2001.

Motionerna

I motionerna Sk33 yrkande 1 i denna del av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) och Sk34 yrkande 1 i denna del av Carl-Erik Skårman (m) yrkas att riksdagen skall avslå regeringens förslag till ändringar inför fastighetstaxeringen 2003. Skatterna på boendet bör enligt motionerna sänkas, och fastighetsskatten bör, i avvaktan på att en avveckling av denna skatt kan ske, baseras på 1997 års taxeringsvärden. Enligt motionerna minskar därmed behovet av ett komplicerat taxeringsförfarande med ständiga krav på detaljändringar. I yrkande 2 i de båda motionerna begärs att riksdagen tar ställning till avvecklad fastighetsskatt, m.m. Enligt motion Sk33 bör det också göras en genomgång av de verkställighetsföreskrifter som styr fastighetstaxeringen för att klargöra om dessa är grundlagsenliga.

I motion Sk36 av Mats Odell m.fl. (kd) anføres att konstruktionen med löpande fastighetsbeskattnings som en del av kapitalinkomstbeskattningen är principiellt felaktig och ger upphov till olika problem som i förlängningen kan utgöra ett hot mot äganderätten. Ett grundproblem är att skattens nivå bestäms av marknadsvärdet och inte av ökade faktiska inkomster. Enligt motionen bör fastighetsskatten avvecklas successivt. I stället bör kommunerna ges en möjlighet att ta ut en avgift i relation till service kopplad till fastigheten och inte på basis av marknadsvärde. Statens intäktsbortfall kan enligt motionen delvis kompenseras genom en nivåjustering i det generella statsbidraget till primärkommunerna i enlighet med finansieringsprincipen. I motionen yrkas att riksdagen skall ställa sig bakom den principiella kritik mot fastighetsskattesystemet som anføres i motionen och den alternativa lösning på fastighetsskatteproblematiken som föreslås i motionen (yrkandena 1 och 2).

Enligt motion Sk37 av Rolf Kenneryd m.fl. (c) ger inte dagens system för fastighetstaxering rättvisa och rimliga taxeringar. Motionärerna anser att regeringens förslag inte löser detta grundläggande problem. De yrkar att propositionen skall avslås (yrkande 1 i denna del) och att riksdagen skall ta ställning för flera olika ändringar i fastighetstaxeringsförfarandet (yrkas 2-7). För att uppnå ett minsta antal om 50 referensförvärv inom varje värdeområde förordar motionärerna att antalet värdeområden skall minskas från nuvarande ca 7 500 till ca 2 000. Den situation med ständigt stigande fastighetspriser som råder i attraktiva områden längs kusten bör enligt motionen avhjälpas

genom att fastigheter för fastboende och fritidsboende skiljs åt vid fastighetstaxeringen. För att motverka att genomsnittliga marknadsvärden som läggs till grund för taxeringsvärdena inte skall bli för höga föreslår motionärerna också att marknadsvärdet skall beräknas med hänsyn till medianvärdet av det referensförvärv som ligger i de mittrte kvartilerna inom ett värdeområde. De förordar också att det skall finnas en lokal förtroendevald taxeringsnämnd för varje värdeområde eller del därav och att treglasfönster, isolerglas och värmepumpar inte skall medföra ökade standardpoäng vid fastighetstaxeringen.

Utskottets ställningstagande

Målsättningen med fastighetstaxeringen är att varje skattepliktig taxeringsenhet skall ges ett s.k. basvärde som skall motsvara 75 % av taxeringsenhetens marknadsvärde. För att undersöka om denna målsättning uppnås med dagens regler har Fastighetstaxeringsutredningen genomfört en omfattande statistisk undersökning och lämnat förslag på förbättringar. De förslag som finns i propositionen gäller vissa förbättringar i regelsystemet som enligt utskottets mening nu bör föras in i fastighetstaxeringslagen inför den kommande allmänna fastighetstaxeringen av småhus.

Utskottet ställer sig tveksamt till om förslaget i motion Sk37 om att minska antalet värdeområden skulle kunna medföra en bättre precision vid bestämmande av riktvärden. Fastighetstaxeringsutredningen kom fram till att den bästa utgångspunkten vid indelningen i värdeområden torde vara att skapa homogena områden i den meningen att områden med likartad prisbildning och med likartad bebyggelse skall bilda egna områden. Att i lagstiftningen ange att ett visst antal köp skall vara hänförliga till värdeområdet garanterar enligt utredningen inte en ökad träffsäkerhet för att nå rätt basvärde för den enskilda fastigheten. Utskottet anser att motionärernas förslag om att riksdagen skall besluta att det skall finnas ca 2 000 värdeområden inte bör genomföras.

Förslaget i samma motion att vid fastighetstaxeringen skilja mellan fastigheter för fastboende och fritidsboende är enligt utskottets mening inte förenligt med principen om att taxeringsvärdet skall återspegla den enskilda fastighetens marknadsvärde. De problem som uppkommer för vissa hushåll med högt taxerade fastigheter bör i stället lösas genom en sådan begränsning i uttaget av fastighetsskatt som regeringen för närvarande bereder och som utskottet strax återkommer till. Motionärerna har inte visat att den ändring som de vill genomföra i fråga om de referensförvärv som skall läggas till grund för beräkning av marknadsvärde skulle ge ett mer rättvisande resultat än det urval som görs enligt dagens regler. Utskottet anser följaktligen att inte heller dessa förslag bör genomföras.

I motion Sk37 förordas även att det skall inrättas lokala nämnder för fastighetstaxeringen. Fastighetstaxeringsutredningen (SOU 2000:10, s. 428) har anfört administrativa skäl och kostnadsskäl mot att inrätta sådana särskilda fastighetstaxeringsnämnder, men har samtidigt betonat vikten av att de politiskt valda ledamöterna i skattenämnderna när fastighetstaxeringsärenden

avgörs så långt det är möjligt har lokalkännedom. Utskottet konstaterar emellertid att regeringen inte har berett denna fråga färdigt och anser att beredningen bör avvaktas.

I fråga om miljöinvesteringar framgår det av propositionen att Fastighetsbeskattningskommittén (SOU 2000:34, s. 269 f.) har föreslagit att en ökning av en fastighets taxeringsvärde, som sammanhänger med vissa typer av miljöinvesteringar, inte skall tillåtas påverka underlaget för fastighetsskatten under de första tio åren efter det att investeringarna gjorts. Även denna fråga bereds för närvarande i Finansdepartementet. Utskottet anser att resultatet av den pågående beredningen bör avvaktas även i denna fråga och att riksdagen därför bör avslå förslaget i motion Sk37 om att standardpoängen inte skall påverkas av sådana investeringar.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet de förslag till ändringar inför 2003 års allmänna fastighetstaxering av småhus som föreslås i propositionen och avstyrker motionerna Sk33 yrkande 1 i denna del, Sk34 yrkande 1 i denna del, Sk37 yrkande 1 i denna del och de ändringar som föreslås i motion Sk37 yrkandena 2–7. Med anledning av vad som anförts i motion Sk33 om tillämpningsföreskrifter vid fastighetstaxeringen vill utskottet framhålla att Lagrådet haft synpunkter på utformningen av lagförslaget i detta hänseende, och att regeringen har ändrat lagtexten i enlighet med vad Lagrådet har föreslagit. Det är heller inte fråga om att genom detta lagstiftningsärende utvidga området för verkställighetsföreskrifter. Snarare innebär de nu aktuella ändringarna att detaljregleringen på lagnivå blir större.

Med hänsyn till den korta tid som skulle komma att återstå mellan tidpunkten för utfärdandet av lagändringarna och ett ikraftträdande den 1 juli 2001, vill utskottet föreslå riksdagen att flytta fram ikraftträdandet till den 1 augusti 2001.

Även om den proposition som behandlas i detta ärende gäller värderings- tekniska frågor riktas intresset i sammanhanget även mot fastighetsskatten med hänsyn till det nära samband som finns mellan denna skatt och taxeringsvärdena. Uttaget av fastighetsskatt har de senaste åren begränsats genom sänkta skattesatser och genom att taxeringsvärdena för småhus och bostadshyreshus har varit frysta genom årliga beslut sedan 1997, dvs. någon årlig omräkning av taxeringsvärdena har inte genomförts. Frysningen har delvis skett i avvaktan på Fastighetstaxeringsutredningens och Fastighetsbeskattningskommitténs arbete. Den upphörde vid årsskiftet 2000/2001. Eftersom priserna på bostäder har ökat kraftigt på många håll påverkar detta taxeringsvärdena. För att minska effekterna av de höga taxeringsvärdena beslutade riksdagen i samband med budgetbesluten för 2001 att sänka fastighetsskatten på småhus från 1,5 till 1,2 % och skatten på hyreshus till 0,7 %. Samtidigt höjdes fribeloppet vid förmögenhetsbeskattningen. De sänkta skattesatserna gör att statens inkomster av fastighetsskatten år 2001 ligger kvar på samma nivå som år 2000. För många leder ändringarna till lägre fastighetsskatt, men för ägare av småhus i storstadsområdena och andra attraktiva områden blir fastighetsskatten i många fall högre.

De beslut som riksdagen fattade i höstas är inte tillräckliga för att komma till rätta med det problem som skulle uppkomma för vissa hushåll om kraftigt höjda taxeringsvärden skulle tillåtas slå igenom fullt ut på uttaget av fastighetsskatt. Detta även om man beaktar de skattelättnader för låg- och medelinkomsttagare som följer av den inkomstskattereform som riksdagen har beslutat om. Regeringen bereder därför för närvarande ett förslag om begränsningar i fastighetsskatteuttaget för hushåll med normal inkomst och förmögenhet. Förslaget bereds med utgångspunkt från att berörda hushåll inte skall betala mer än 5 % av inkomsten i fastighetsskatt för sin permanentbostad. Den lagstiftning som behövs för att uppnå detta kommer att utformas så att begränsningen i fastighetsskatteuttaget får effekt redan från och med den 1 januari 2001.

Frågor om den löpande fastighetsbeskattningens allmänna utformning, främst fastighetsskatten, har utretts av Fastighetsbeskattningskommittén. Kommittén har lagt fram sitt slutbetänkande Likformig och neutral fastighetsbeskattning (SOU 2000:34). Betänkandet bereds nu i Finansdepartementet. I avvaktan på resultatet av den pågående beredningen finns det enligt utskottets mening inte anledning för riksdagen att nu gå närmare in på frågor om fastighetsbeskattningens allmänna utformning. Därtill kommer att riksdagen vid behandlingen av vårpropositionen (prop. 2000/01:100, bet. 2000/01:FiU15) kommer att ta ställning till partiernas olika förslag till omläggningar i systemet för beskattning av fastigheter. Utskottet avstyrker därmed även motionerna Sk33 yrkande 2, Sk34 yrkande 2 och Sk36 yrkandena 1 och 2.

Mervärdesskatt vid korttidsutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring av mervärdesskattelagens regler om undantag från beskattning för utbildningstjänster.

Bakgrund

I 3 kap. 8 § mervärdesskattelagen finns ett undantag från skatteplikt för omsättning av tjänster som utgör utbildning som enligt studiestödslagen (1973:349) berättigar eleven till studiestöd. Den 1 juli 2001 träder en ny studiestödslag (1999:1395) i kraft. Riksdagen beslutade om denna hösten 1999 (prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96).

Det nya studiestödssystemet innebär bl.a. att korttidsstudiestöd och internatbidrag inte längre regleras i studiestödslagen. Medel för bidrag till korttidsstudier skall fr.o.m. den 1 juli 2001 i stället anvisas dels till Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus), dels som statsbidrag till Landsorganisationen i Sverige (LO) och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO). LO,

TCO och Sibus skall därefter ansvara för fördelningen av bidraget till de studerande. I proposition 2000/01:107 Bidrag vid korttidsstudier och vissa andra studiestödsfrågor har regeringen föreslagit de lagändringar som behövs för att införa den nya ordningen, bl.a. att den som tar emot bidrag för korttidsstudier inte skall ta upp detta till beskattning som inkomst av tjänst. Riksdagen har den 18 maj i år godtagit den nya ordningen för fördelning av bidragen (bet. 2000/01:UbU18, rskr. 2000/01:228).

Propositionen

I propositionen föreslås att undantaget från skatteplikt i mervärdesskattelagen, som i nu aktuellt avseende endast omfattar utbildning som berättigar till stöd enligt studiestödslagen, kompletteras så att det skall omfatta utbildning som berättigar till sådant bidrag till korttidsstudier som får fördelas av LO, TCO och Sibus. Avsikten är att det nya bidraget skall kunna lämnas för i princip samma utbildningar som idag berättigar till studiestöd (se prop. 1999/2000:10 s. 130). Någon utvidgning av det skattefria området är således inte avsedd. För att denna utbildning även fortsättningsvis skall undantas från mervärdesskatt måste skattepliktsreglerna ändras. Ändringen föreslås träda i kraft samtidigt med det nya studiestödssystemet den 1 juli 2001.

Motionerna

I motionerna Sk33 yrkande 1 i denna del av Carl Fredrik Graf m.fl. (m), Sk34 yrkande 1 i denna del av Carl-Erik Skårman (m) och Sk37 yrkande 1 i denna del av Rolf Kenneryd m.fl. (c) yrkas att propositionen avslås i denna del. I motion Sk35 av Staffan Werme och Yvonne Ångström (fp) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen vissa krav som bör ställas på den nya ordningen för fördelning av bidrag till korttidsstudier, t.ex. i fråga om öppenhet och möjlighet att överklaga.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag innebär en följdändring till tidigare beslut om hur bidragen till korttidsstudier skall administreras. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionerna Sk33 yrkande 1 i denna del, Sk34 yrkande 1 i denna del och Sk37 yrkande 1 i denna del.

Frågor som har betydelse för den enskildes rättssäkerhet är självfallet av central betydelse när riksdagen överlämnar förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning till enskilda organisationer. Dessa frågor har emellertid beaktats vid riksdagens behandling av den tidigare nämnda propositionen om bidrag vid korttidsstudier (prop. 2000/01:107, bet. 2000/01:UbU18) Utbildningsutskottet framhöll vikten av att objektivitetsprincipen och likhetsprincipen skall tillämpas i LO:s och TCO:s hantering av det statliga stödet. Såväl när det gäller information som möjligheten att söka bidrag för korttidsstudier som vid fördelningen av sådana bidrag skall alla anställda på en arbetsplats behandlas lika, oavsett om de är fackligt anslutna eller ej. Utbild-

ningsutskottet förutsatte att regeringen i förordningstexten för det nya bidraget vid korttidsstudier skulle komma att föreskriva motsvarande regler och garantier för rättssäkerhet som i dag gäller för korttidsstudiestöd och internatbidrag. Med hänvisning till den tidigare behandlingen av denna fråga finner utskottet inte någon anledning till ett tillkännagivande till regeringen. Utskottet avstyrker därför även motion Sk35.

Ändringar i vissa lagar på punktskatteområdet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar utskottets förslag till redaktionella ändringar i tre lagar på punktskatteområdet.

Utskottets ställningstagande

I betänkandet 2000/01:SkU26 har utskott tillstyrkt regeringens förslag i proposition 2000/01:118 Inköp av bränsle och alkohol utan punktskatt, m.m. Genom förslagen har 11 § lagen om tobaksskatt (LTS), 10 § lagen om alkoholskatt (LAS) och 4 kap. 4 § lagen om skatt på energi (LSE) tillförts ett nytt andra stycke. Till följd härav har bestämmelserna om ställande av säkerhet för betalning av skatt i samband med tillverkning, bearbetning eller lagring av skattepliktiga varor respektive bränsle flyttats till tredje stycket i nämnda paragrafer. Ändringarna är redaktionella.

Enligt 15 a § LTS, 14 a § LAS och 4 kap. 8 a § LSE får säkerhetsbeloppet jämkas. I paragraferna – som inte omfattas av lagförslagen i propositionen – hänvisas till andra stycket i 11 § LTS, 10 § LAS och 4 kap. 4 § LSE i stället för rätteligen till tredje stycket. Utskottet föreslår att hänvisningarna i bestämmelserna om jämkning rättas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2001, dvs. samtidigt med lagförslagen i proposition 2000/01:118.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Vissa frågor inför den allmänna fastighetstaxeringen 2003 (punkt 1) – m, kd

av Carl Fredrik Graf (m), Helena Höij (kd), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Kenneth Lantz (kd) och Stefan Hagfeldt (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse: Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152) och lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Sk33 yrkande 1 i denna del, 2000/01:Sk34 yrkande 1 i denna del och 2000/01:Sk37 yrkande 1 i denna del och avslår proposition 2000/01:121 i denna del och motion 2000/01:Sk37 yrkandena 2–6.

Ställningstagande

Vi anser att den nuvarande beskattningen av fastigheter skall avvecklas i enlighet med förslag som vi redovisar i särskilda reservationer i detta ärende. Mot denna bakgrund yrkar vi att regeringens förslag till ändringar i fastighetstaxeringen skall avslås.

2. Vissa frågor inför den allmänna fastighetstaxeringen 2003 (punkt 1) – c

av Rolf Kenneryd (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse: Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152) och lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt och begär hos regeringen ett förslag om ändrad fastighetstaxering i enlighet med de förslag som har lagts fram i motion 2000/01:Sk37. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Sk33 yrkande 1 i denna del, 2000/01:Sk34 yrkande 1 i denna del och 2000/01:Sk37 yrkande 1 i denna del och yrkandena 2–6 och avslår proposition 2000/01:121 i denna del.

Ställningstagande

Dagens system för fastighetstaxering ger inte rättvisa och rimliga taxeringsvärden. Regeringen har i föreliggande proposition inte tagit tag i den grundläggande problematiken med dagens taxeringsförfarande, som bl.a. har lett till att taxeringsvärdena har varit frysta under flera år. Riksdagen bör därför avslå propositionen och samtidigt begära att regeringen lägger fram nytt förslag om förändrad fastighetstaxering som skall uppfylla vissa grundläggande krav i enlighet med vad som närmare utvecklas i Centerpartiets motion. Detta innebär bl.a. att problemet med ett för litet antal referensförvärv åtgärdas genom att antalet värdeområden minskas till ca 2 000, att problemet med den speciella situation som råder i attraktiva områden längs kusten med ständigt stigande fastighetspriser åtgärdas genom att taxeringen av fastigheter för fastboende och fritidsboende bör skiljas åt, att problemet med genomsnittligt för höga marknadsvärden åtgärdas genom att marknadsvärdena beräknas med hjälp av ett medianvärde där köpeskillningar i den undre och övre kvartilen regelmässigt räknas bort.

En betydande del av dagens skevheter i taxeringsförfarandet grundar sig på att den lokala kännedomen om skillnader mellan olika fastigheters standard och belägenhet saknas. Alltför stor vikt har kommit att läggas på statistiska data som hanteras av tjänstemän utan denna lokalkännedom. Centerpartiet anser att ansvaret för taxeringsförfarandet bör åvila förtroendevalda lokala taxeringsnämnder, vilka bör inrättas i varje värdeområde eller del därav.

Riksdagen bör samtidigt med att propositionen avslås fatta ett beslut om utformningen av reglerna för fastighetstaxeringen i enlighet med vad som anförs i motion Sk37. Det är angeläget att regeringen snabbt arbetar fram de nya lagtexter som behövs för att det nya systemet skall kunna tillämpas redan fr.o.m. 2003 års allmänna fastighetstaxering av småhus.

3. Standardpoäng för vissa miljöinvesteringar (punkt 2) – m

av Carl Fredrik Graf (m), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m) och Stefan Hagfeldt (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:
Riksdagen avslår motion 2000/01:Sk37 yrkande 7.

Ställningstagande

Vårt förslag att successivt avveckla fastighetsskatten, frysa taxeringsvärdena på 1997 års nivå och slopa fastighetstaxeringar innebär att det inte finns anledning att förändra detaljer i beräkningen av taxeringsvärdet och vi avstyrker därför motion 2000/01:Sk37 yrkande 7.

4. Standardpoäng för vissa miljöinvesteringar (punkt 2) – kd, c

av Helena Höij (kd), Kenneth Lantz (kd) och Rolf Kenneryd (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:
Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till komplettering av fastighetstaxeringslagen i enlighet med vad som anförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Sk37 yrkande 7.

Ställningstagande

Miljöinvesteringar som innebär att marknadsvärdet stiger bör inte tillåtas slå igenom på basvärdet. Förekomsten av treglasfönster, isolerglas och/eller värmepump bör således inte medföra ökad standardpoäng. Vi föreslår att riksdagen begär att regeringen inför den allmänna fastighetstaxeringen av småhus 2003 återkommer till riksdagen med ett lagförslag av denna innebörd.

5. Fastighetsbeskattningens allmänna utformning (punkt 3) – m
av Carl Fredrik Graf (m), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m) och Stefan Hagfeldt (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5 om slopad fastighetsskatt och fastighetstaxering. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Sk33 yrkande 2, bifaller delvis motion 2000/01:Sk34 yrkande 2 och avslår motion 2000/01:Sk36 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi anser att fastighetsskatten är en orättfärdig skatt och att den skall avskaffas. Vi har i andra sammanhang lagt fram förslag om sänkta boendeskatter, innebärande bl.a. att fastighetsskatten avvecklas, att detta skall ske successivt, att beskattningen under avvecklingsperioden skall baseras på 1997 års taxeringsvärde dock att endast halva markvärdet medräknas i underlaget. Med en sänkt beskattning av fastigheter minskar behovet av ett komplicerat taxeringsförfarande, med ständiga krav på detaljändringar. I och med att fastighetstaxeringen på sikt slopas, löses även det konstitutionella problem som döljer sig i regleringen kring fastighetstaxeringen och som Lagrådet tog upp vid granskningen av de nu aktuella ändringarna i reglerna. Problemet består i att regeringsformens regler för normgivning på skatteområdet förutsätter att även detaljregler som har betydelse för skatteuttagets storlek skall beslutas av riksdagen. Regelverket för fastighetstaxeringen detaljregleras dock i väsentliga avseenden genom regler som läggs fast på myndighetsnivå. Taxeringsvärdena räknas dessutom fram utifrån delvärden som beräknas med hjälp av omfattande statistiska beräkningar och som i sin tur har skett med automatisk databehandling. För den enskilde ter sig en sådan ordning ofta som övermäktig och svårförståelig. Enligt vår mening finns det starka skäl som talar för att

man nu bör gå igenom de verkställighetsföreskrifter som styr fastighetstaxeringen för att klargöra om dessa är grundlagsenliga.

6. Fastighetsbeskattningens allmänna utformning (punkt 3) – kd
av Helena Höij (kd) och Kenneth Lantz (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6 om principerna för fastighetsskattesystemet och om att ersätta den statliga fastighetsskatten med en kommunal fastighetsavgift. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Sk36 yrkandena 1 och 2 och avslår motionerna 2000/01:Sk33 yrkande 2 och 2000/01:Sk34 yrkande 2.

Ställningstagande

I Kristdemokraternas motion utvecklas närmare att konstruktionen med löpande fastighetsbeskattning som en del av kapitalinkomstbeskattningen är principiellt felaktig. Kopplingen till kapitalinkomstbeskattningen och taxeringsvärdets koppling till det föränderliga marknadsvärdet får till följd att permanentboende i kustnära områden och i expansiva storstadsområden får allt högre fastighetsskatt på grund av köpstarka grannar, inte på grund av egna ökade faktiska inkomster. Detta leder till problem när inkomsterna inte räcker till för att betala skatten, och till slut kan personer med låga inkomster och kanske helt avbetalda hus tvingas att flytta från sina hem. Den begränsningsregel som regeringen vill införa löser inte problemet med fastighetsskattens konstruktion. Den bekräftar bara konstruktionsfelet med en skatt som plötsligt blir så hög att man måste skapa särregler för att mildra skattens skadliga effekter.

I vår motion redovisas en alternativ lösning på problematiken. Den bygger på att systemet med en statlig inkomstskatt avvecklas. I stället bör kommunerna ges möjlighet att ta ut en avgift för täckande av kostnader för gatuunderhåll, brandförsvaret och annan kommunal service kopplad till fastigheten. Statens intäktsbortfall skulle delvis kompenseras genom en nivåjustering i det generella statsbidraget till primärkommunerna i enlighet med finansieringsprincipen.

Genom en avgift som inte baseras på marknadsvärdet avvärs hoten om framtida chockhöjningar. Förutsebarheten ökar. Husägaren får en trygghet och kontroll över sin ekonomi. Ytterligare motiv för en kommunal fastighetsavgift är det incitament kommunerna skulle få för utveckling av infrastrukturen och ett offensivt bostadsbyggande.

7. Mervärdesskatt vid korttidsutbildning (punkt 4) – m, kd, c

av Carl Fredrik Graf (m), Helena Höij (kd), Carl Erik Hedlund (m), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Kenneth Lantz (kd), Rolf Kenneryd (c) och Stefan Hagfeldt (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1406) om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200). Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Sk33 yrkande 1 i denna del, 2000/01:Sk34 yrkande 1 i denna del och 2000/01:Sk37 yrkande 1 i denna del och avslår proposition 2000/01:121 i denna del och motion 2000/01:Sk35.

Ställningstagande

Regeringen föreslår i en tidigare proposition att de bidrag vid korttidsstudier som fördelas av Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus), Landsorganisationen i Sverige (LO) eller Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) inte skall ses som inkomst utan som bidrag. Dessutom skall LO och TCO få till uppgift att pröva frågor om fördelning av bidrag till studerande vid korttidsstudier.

Den nya ordningen innebär att två organisationer, LO och TCO, och en statlig myndighet, Sisus, skall ansvara för fördelningen av bidrag till studerande vid studier under kortare tid.

Rätten att fördela studiestöd av skattemedel skall inte ges till fackföreningar, utan är myndighetsutövning som den socialdemokratiska regeringen inte skall använda för ensidigt gynnande av egna och närstående organisationer.

Vi anser att den föreslagna ändringen i mervärdesskattelagen inte skall genomföras och hänvisar till vår motion 2000/01:Ub44.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Regeringen (Finansdepartementet) föreslår i proposition 2000/01:121

att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152),
2. lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt,
3. lag om ändring i lagen (1991:1406) om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).

Följdmotioner

2000/01:Sk33 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m):

1. Riksdagen avslår proposition 2000/01:121.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fastighetsskatten och fastighetstaxeringen.

2000/01:Sk34 av Carl-Erik Skårman (m):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2000/01:121 Vissa frågor inför den allmänna fastighetstaxeringen år 2003, m.m.
2. Riksdagen beslutar att upphäva fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

2000/01:Sk35 av Staffan Werme och Yvonne Ångström (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förslag till lag om ändring i lagen (1999:1406) om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).

2000/01:Sk36 av Mats Odell m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening den principiella kritik mot fastighetsskattesystemet som anförs i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en alternativ lösning på fastighetsskatteproblematiken.

2000/01:Sk37 av Rolf Kenneryd m.fl. (c):

1. Riksdagen avslår proposition 2000/01:121 Vissa frågor inför den allmänna fastighetstaxeringen år 2003, m.m.

2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om förändrad fastighetstaxering i enlighet med vad i motionen anförs.
3. Riksdagen beslutar i enlighet med vad i motionen anförs om reduktion av antalet värdeområden (vid avslag på yrk. 1–2).
4. Riksdagen beslutar i enlighet med vad i motionen anförs om att skilja på taxeringen av fastigheter för fastboende och fritidsboende (vid avslag på yrk. 1–2).
5. Riksdagen beslutar i enlighet med vad i motionen anförs om att marknadsvärde skall beräknas med hänsyn till medianvärdet av det referensförvärv som ligger i de mittre kvartilerna inom ett värdeområde (vid avslag på yrk. 1–2).
6. Riksdagen beslutar i enlighet med vad i motionen anförs om införande av förtroendevalda lokala fastighetstaxeringsnämnder (vid avslag på yrk. 1–2).
7. Riksdagen beslutar i enlighet med vad i motionen anförs om att treglasfönster, isolerglas och/eller värmepump inte skall medföra ökade standardpoäng (vid avslag på yrk. 1–2).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

1. Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

Härigenom föreskrivs att 15 a § lagen (1994:1563) om tobaksskatt skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*15 a §¹

I fall som avses i 11 § *andra* stycket, 13 och 15 §§ får beskattningsmyndigheten medge att säkerhet inte behöver ställas eller att den får uppgå till ett lägre belopp än vad som följer av nämnda bestämmelser, om det finns skäl till detta med hänsyn till den skattskyldiges ekonomiska förhållanden eller andra särskilda omständigheter.

I fall som avses i 11 § *tredje* stycket, 13 och 15 §§ får beskattningsmyndigheten medge att säkerhet inte behöver ställas eller att den får uppgå till ett lägre belopp än vad som följer av nämnda bestämmelser, om det finns skäl till detta med hänsyn till den skattskyldiges ekonomiska förhållanden eller andra särskilda omständigheter.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2001. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

2. Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt

Härigenom föreskrivs att 14 a § lagen (1994:1564) om alkoholskatt skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*14 a §²

I fall som avses i 10 § *andra* stycket, 12 och 14 §§ får beskattningsmyndigheten medge att säkerhet inte behöver ställas eller att den får uppgå till ett lägre belopp än vad

I fall som avses i 10 § *tredje* stycket, 12 och 14 §§ får beskattningsmyndigheten medge att säkerhet inte behöver ställas eller att den får uppgå till ett lägre belopp än vad som följer

¹ Senaste lydelse 1997:357.

² Senaste lydelse 1997:358.

Nuvarande lydelse

som följer av nämnda bestämmelser, om det finns skäl till detta med hänsyn till den skattskyldiges ekonomiska förhållanden eller andra särskilda omständigheter.

Föreslagen lydelse

av nämnda bestämmelser, om det finns skäl till detta med hänsyn till den skattskyldiges ekonomiska förhållanden eller andra särskilda omständigheter.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2001. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

3. Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 8 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 kap.
8 a §³

Om leverans av bränsle enligt 4 § första stycket sker med fartyg eller via rörledning kan beskattningsmyndigheten medge att upplagshavaren inte behöver ställa säkerhet för betalning av skatten.

I fall som avses i 4 § *andra* stycket, 6 och 8 §§ får beskattningsmyndigheten medge att säkerhet inte behöver ställas eller att den får uppgå till ett lägre belopp än vad som följer av nämnda bestämmelser, om det finns skäl till detta med hänsyn till den skattskyldiges ekonomiska förhållanden eller andra särskilda omständigheter.

I fall som avses i 4 § *tredje* stycket, 6 och 8 §§ får beskattningsmyndigheten medge att säkerhet inte behöver ställas eller att den får uppgå till ett lägre belopp än vad som följer av nämnda bestämmelser, om det finns skäl till detta med hänsyn till den skattskyldiges ekonomiska förhållanden eller andra särskilda omständigheter.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2001. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 1997:359.